

นิพนธ์ต้นฉบับ

การมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนชาด
ตำบลดงเค็ง อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

**People Participation in Forest Fire Control at Ban Non Chat Community
Forest Area, Dong Kheng Sub-district, Nong Song Hong District,
Khon Kaen Province**

เพชร นาราชฎี^{1*}
สันต์ เกตุปราณีต¹
ไกรสร วิริยะ²

Pechara Narat^{1*}
San Kaitpraneet¹
Kraisorn Wiriya²

¹คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok, 10900 Thailand

*Corresponding Author, E-mail: pechpech64@hotmail.com

² ส่วนจัดการที่ดินป่าไม้ สำนักจัดการทรัพยากรที่ 4 สาขานครสวรรค์ กรมป่าไม้ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Division of Forestland Management, Office of 4th Forest Resource Management, Nakhon sawan Sub-office,

Royal Forest Department, Chatuchak, Bangkok, 10900 Thailand

E-mail: kraisorn_48@hotmail.com

รับต้นฉบับ 2 เมษายน 2556

รับลงพิมพ์ 8 พฤษภาคม 2556

ABSTRACT

The objectives of this study were to determine socio-economic characteristics, people participation levels, and factors affecting people participation in forest fire control at Ban Non Chat community forest area, Dong Kheng subdistrict, Nong Song Hong district, Khon Kaen province. The research was conducted during September to December 2012. Data collection was carried out by using the designed questionnaires to interview 250 sample household heads or representatives. The employed statistical analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, maximum, minimum, t-test and F-test, given significance level at 0.05. Data analysis was done by using computerized software package.

Results of the study revealed that most respondents were female with an average age of 52.40 years and main educational level was primary school and lower. Average number of household member was 4.37 persons and average number of household labor was 3.22 persons. Agriculture (rice farming) was the main occupation and casual labor was the minor occupation, with average net annual household income of 81,573.64 baht. Their average settlement period was 47.60 years. Average distances between their farms and homesteads to the boundary of community forest were 1.90 and 1.98 kilometers, respectively. Few of them were social group membership. They used to get forest fire protection information and they used to attend a few

training courses which organized by forest officers. Their knowledge on forest fire was at a low level. In addition, people participation in forest fire control was at the lowest with an average score of 1.50. Factors affecting people participation in forest fire control were gender, educational level, net annual household income, the distance between homestead and boundary of community forest, social group membership being, receiving of forest fire protection information, forest training course attendance, and knowledge on forest fire.

Keywords: people participation, forest fire control, forest community, Khon Kaen province

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม ระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนชาติ ตำบลดงเค็ง อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนครัวเรือน จำนวน 250 ราย ระหว่างเดือนกันยายน ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2555 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าทดสอบ t-test และค่าทดสอบ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คำนวณข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์และ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.40 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.37 คน มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.22 คน มีอาชีพหลักเกษตรกรกรรม (ทำนา) และมีอาชีพรองรับจ้าง มีรายได้สุทธิของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 81,573.64 บาท ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 47.60 ปี มีที่ดินถือครองเป็นของตนเอง มีระยะห่างของที่ทำกินจากขอบเขตป่าชุมชนเฉลี่ย 1.90 กิโลเมตร และมีระยะห่างของบ้านจากขอบเขตป่าชุมชนเฉลี่ย 1.98 กิโลเมตร ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟป่า ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ การมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟป่าอยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 คะแนน ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนชาติ ตำบลดงเค็ง อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้สุทธิของครัวเรือน ระยะห่างของบ้านจากขอบเขตป่าชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟป่า การได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟป่า

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของราษฎร การควบคุมไฟป่า ป่าชุมชน จังหวัดขอนแก่น

คำนำ

ไฟป่านั้นเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่สร้างความเสียหายต่อทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก สำหรับประเทศไทยในป่าผลัดใบ (deciduous forest) อันได้แก่ป่าเต็งรัง ที่ในช่วงหน้าแล้งที่ต้นไม้ในป่าทิ้งใบพร้อมกันทั้งหมด ทำให้กลายเป็นเชื้อเพลิงใน

ป่าเป็นอย่างดี จึงมักเกิดไฟป่าขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงหน้าแล้ง ไฟที่เกิดขึ้นเป็นประจำและถี่ขึ้น ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรป่าไม้อย่างรวดเร็วและเป็นบริเวณกว้าง ส่งผลให้ระบบนิเวศ พืชและสัตว์ที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นถูกทำลาย ทั้งยังส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ สภาพภูมิอากาศ ส่งผลต่อเนื้อให้เกิดภาวะ

โลกร้อน (global warming) ซึ่งเป็นภาวะที่อุณหภูมิของโลกโดยเฉลี่ยสูงขึ้น ทั้งนี้สาเหตุของการเกิดไฟป่ามาจากการจุดของมนุษย์ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา (สันต์และคณะ, 2534)

ป่าชุมชนบ้านโนนชาด ในอดีตเคยมีปัญหาการเกิดไฟป่า โดยมีสาเหตุเกิดจากการเผาไร่ เพื่อกำจัดพืชหรือเศษซากพืชที่เหลือภายหลังการเก็บเกี่ยว โดยปราศจากการควบคุม การล่าสัตว์ โดยใช้วิธีจุดไฟไล่ การลักลอบจุดไฟเผาให้โล่งเพื่อเข้าไปเก็บหาเห็ด และการเลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยให้เข้าไปหากินเอง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง ขาดความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาหารจากป่าชุมชน ราษฎรในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนชาด จึงเกิดความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในควบคุมไฟป่าโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการสนับสนุนองค์ความรู้และงบประมาณสำหรับการจัดการไฟป่าจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จนทำให้ประสบความสำเร็จในการควบคุมไฟป่าและสามารถอนุรักษ์ความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่า ทำให้ป่าชุมชนบ้านโนนชาดได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกหมู่บ้านชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ดีเด่นให้ได้รับพระราชทานธง “พิทักษ์ป่าเพื่อรักษาชีวิต” จากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2539 ณ ตำนานกภูพานราชนิเวศ จังหวัดสกลนคร (องค์การบริหารส่วนตำบลดงเค็ง, 2555)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมรวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนชาด ตำบลดงเค็ง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ว่ามีมากน้อยขนาดไหน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนควบคุมไฟป่าให้มีความเหมาะสมกับสภาพด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจของชุมชน มีศักยภาพในการอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่า ความรู้เกี่ยวกับไฟป่า ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการศึกษา ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของประชากรตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดประชากรตัวอย่างซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยในท้องที่ตำบลดงเค็ง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 หมู่บ้าน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 250 ครัวเรือน การสุ่มตัวอย่างให้เกิดการกระจายในแต่ละหมู่บ้านตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของสุบงกช (2526) วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยการจับฉลากเลขที่บ้านของประชากรตัวอย่าง

การสร้างแบบสอบถาม

สร้างแบบสอบถาม โดยครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และตัวแปรทุกตัวที่ศึกษากำหนดไว้ตามกรอบแนวคิด และทฤษฎี ประกอบด้วย 1) ส่วนที่ 1 เรื่องข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและข้อมูลทั่วไป 2) ส่วนที่ 2 เรื่องความรู้เกี่ยวกับไฟป่า และ 3) ส่วนที่ 3 เรื่องการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่า

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content of validity)

โดยการนำแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทำการตรวจสอบและแก้ไขให้มีความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย

การทดสอบแบบสอบถาม

โดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบ (pre-test) จำนวน 30 ชุด กับราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ทำการศึกษานำผลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยวิธีของ Cronbach (พวงรัตน์, 2540) ได้ค่า Alpha เท่ากับ 0.974 ส่วนความรู้เกี่ยวกับไฟฟ้า ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ โดยวิธีของ Kuder-Richardson (KR-20) (ถ้วน และอังคณา, 2524) มีค่าเท่ากับ 0.855

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ การลงรหัส (coding) ป้อนข้อมูลที่ได้และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล สามารถจำแนกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ 1) ข้อมูลสภาพทางด้านเศรษฐกิจสังคมและข้อมูลทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับไฟ จำนวนหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ส่วนการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ใช้ค่าสถิติ t-test กับตัวแปรอิสระที่แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม และใช้ค่าสถิติ F-test กับตัวแปรอิสระที่แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป กำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

ผลและวิจารณ์

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนตัวอย่าง ผลการศึกษาปรากฏดังต่อไปนี้

จากการศึกษาพบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.20 เป็นเพศชาย ร้อยละ

38.80 มีอายุเฉลี่ย 52.40 ปี มีอายุมากที่สุด 69 ปี และมีอายุน้อยที่สุด 22 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าและเท่ากับระดับประถมศึกษา ร้อยละ 86.00 รองลงมา มีการศึกษาสูงกว่าหรือเท่ากับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 7.60 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 คน รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 4 คน ร้อยละ 59.60 และ 40.40 ตามลำดับ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.37 คนมากที่สุด 10 คน น้อยที่สุด 2.00 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 คน ร้อยละ 63.60 รองลงมาจำนวนมากกว่า 3 คน ร้อยละ 36.40 เฉลี่ยจำนวนแรงงาน 3.22 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม (ทำนา) รองลงมาอาชีพอื่นๆ (ค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ) ร้อยละ 89.60 และ 10.40 ตามลำดับ มีอาชีพรอง คือ อาชีพอื่นๆ (รับจ้าง ค้าขาย และอื่นๆ) ไม่มีอาชีพรอง และอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา ทำสวน ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์) ร้อยละ 52.00, 34.40 และ 13.60 ตามลำดับ มีรายได้สุทธิของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 81,573.64 บาท มีรายได้สูงที่สุด 850,000.00 บาท มีรายได้ต่ำที่สุด 1,000 บาท มีระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐาน เฉลี่ย 47.60 ปี ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐาน มากกว่า 48 ปี ร้อยละ 52.00 และมีระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 48 ปี ร้อยละ 47.60 ราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพื้นที่ดินถือครอง ร้อยละ 78.80 ไม่มีที่ดินถือครอง ร้อยละ 21.20 โดยมีที่ดินถือครองมากกว่า 20 ไร่ ขึ้นไป ร้อยละ 29.90 รองลงมาไม่น้อยกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 20.81 มีระยะห่างระหว่างที่ดินทำกินจากขอบเขตป่าชุมชน โดยมีระยะห่างน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 กิโลเมตร ร้อยละ 52.80 มีระยะห่างมากกว่า 2 กิโลเมตร ร้อยละ 47.20 โดยมีระยะห่างเฉลี่ย 1.90 กิโลเมตร ระยะห่างของบ้านจากขอบเขตป่าชุมชน ส่วนใหญ่มีระยะห่างน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 กิโลเมตร รองลงมา มีระยะห่างมากกว่า 2 กิโลเมตร ร้อยละ 76.00 และ 24.00 ตามลำดับ โดยมีระยะห่างเฉลี่ย 1.98 กิโลเมตร

ราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 76.80 รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่ม

ทางสังคม ร้อยละ 23.20 โดยในส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านและ อสม. ในจำนวนที่เท่ากัน ร้อยละ 22.41 ส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟป่า ร้อยละ 58.80 รองลงมาไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟป่า ร้อยละ 41.20 โดยส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟป่าจากโทรทัศน์ รองลงมาทำนหนังสือพิมพ์ หอกระจายข่าว และวิทยุ ร้อยละ 22.74, 12.67, 12.15, 9.72 และ 9.03 ตามลำดับ การได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 88.00 รองลงมาเคยได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 12.00 โดยมีจำนวนครั้งเฉลี่ย 1.83 ครั้ง ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟป่าอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 55.20 และมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟป่ามาก ร้อยละ 44.80 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.58 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนชาต ตำบลดงเค็ง อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาปรากฏดังต่อไปนี้

จากการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนชาต ตำบลดงเค็ง อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 1.50 คะแนนอยู่ในระดับน้อยที่สุด และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา มีค่าเฉลี่ย 1.53 คะแนน อยู่ในระดับน้อยที่สุด 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนควบคุมไฟป่า มีค่าเฉลี่ย 1.44 คะแนน อยู่ในระดับน้อยที่สุด 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 1.51 คะแนน อยู่ในระดับน้อยที่สุด และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามผลงาน มีค่าเฉลี่ย 1.52 คะแนน (อยู่ในระดับน้อยที่สุด) (Table 1)

Table 1 People participation in forest fire control at Ban Non Chat community forest area, Khon Kaen province.

Participation	Mean (score)	Standard deviation	Level of participation
Participation in problem study	1.53	0.74	lowest
Participation in planning	1.44	0.70	lowest
Participation in working	1.51	0.73	lowest
Participation in monitoring	1.52	0.77	lowest
Overall average	1.50	0.70	lowest

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ราษฎรที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เป็นเพศชายและเพศหญิง โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.63 และ 1.37 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=2.939$; $p\text{-value}=0.004$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเพศชายมีสภาพร่างกายที่แข็งแรงกว่า สามารถ

ปฏิบัติงานได้ดี จึงมีความเหมาะสมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่ามากกว่า

สมมติฐานที่ 2 ราษฎรที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี อายุ 51-60 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุน้อยกว่า 40 ปี โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.55, 1.55, 1.49 และ 1.34 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 1.064$; $p\text{-value} = 0.365$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ราษฎรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 3 กลุ่ม มีการศึกษาน้อยกว่าหรือเท่ากับระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มากกว่าหรือเท่ากับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.45, 1.61 และ 1.95 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 4.785$; $p\text{-value} = 0.009$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ราษฎรที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป อาจเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ มีจิตสำนึกเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าราษฎรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

สมมติฐานที่ 4 ราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มีจำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 คน และจำนวนมากกว่า 4 คน โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.51 และ 1.49 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.225$; $p\text{-value} = 0.822$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ราษฎรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่ง ตัวแปรอิสระ ออกเป็น 2 กลุ่ม มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 คน มากกว่า 3 คน โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.45 และ 1.55 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.441$; $p\text{-value} = 0.151$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 ราษฎรที่มีอาชีพหลักต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการ

วิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มีอาชีพการเกษตร (ทำนา) และมีอาชีพอื่น ๆ (ค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ) โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.47 และ 1.53 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีอาชีพหลักต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.215$; $p\text{-value} = 0.235$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 7 ราษฎรที่มีอาชีพรองต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ไม่มีอาชีพรอง มีอาชีพการเกษตร (ทำนา) และมีอาชีพอื่น ๆ (ค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ) โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.51 1.74 และ 1.42 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีอาชีพรองต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 2.812$; $p\text{-value} = 0.062$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 8 ราษฎรที่มีรายได้สุทธิของครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 85,000 บาท และมีรายได้มากกว่า 85,000 บาท โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.42 และ 1.58 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีรายได้สุทธิของครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -4.496$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มที่มีรายได้มากกว่าอาจเป็นผู้ที่มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูง และมีเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้ามากกว่า

สมมติฐานที่ 9 ราษฎรที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระต่างกันออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ระยะเวลามากกว่า 48 ปี และน้อยกว่าหรือเท่ากับ 48 ปี โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วม

เฉลี่ย 1.51 และ 1.48 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.383$; $p\text{-value} = 0.702$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 10 การมีพื้นที่ดินถือครองต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มีพื้นที่ดินถือครอง และไม่มีที่ถือครอง โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.51 และ 1.49 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีพื้นที่ดินถือครองต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.559$; $p\text{-value} = 0.576$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 11 ราษฎรที่มีระยะห่างของที่ทำกินจากขอบเขตป่าชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มีระยะห่างน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 กิโลเมตร และมีระยะห่างมากกว่า 2 กิโลเมตร โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.43 และ 1.58 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีระยะห่างของที่ทำกินจากขอบเขตป่าชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.709$; $p\text{-value} = 0.089$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 12 กลุ่มราษฎรที่มีระยะห่างของบ้านจากขอบเขตป่าชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มีระยะห่างน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 กิโลเมตร และมีระยะห่างมากกว่า 2 กิโลเมตร โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.57 และ 1.43 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีระยะห่างของบ้านจากขอบเขตป่าชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.613$; $p\text{-value} = 0.004$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มที่มีระยะห่าง

น้อยกว่าอาจเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากไฟฟ้าที่เกิดขึ้นโดยตรง ทั้งด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 13 การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของราษฎรที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.90 และ 1.11 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -3.913$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ได้มีโอกาสพบปะ ได้แลกเปลี่ยน ความรู้ และมีทัศนคติไปในทางเดียวกัน ทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และเกิดความสามัคคีภายในกลุ่มจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้ามากกว่า

สมมติฐานที่ 14 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้าของราษฎรที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้า และไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้า โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.71 และ 1.50 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้าต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -6.935$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้ามีความรู้ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกที่ดีจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้ามากกว่า

สมมติฐานที่ 15 การได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ของราษฎรที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เคยได้รับการฝึกอบรม และไม่เคยได้รับการฝึกอบรม โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย

1.57 และ 1.43 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่ได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -3.472$; $p\text{-value} = 0.001$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มที่เคยได้รับการฝึก เป็นผู้ที่ได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในงานด้านการควบคุมไฟป่า จึงเป็นผู้ที่มีความรู้และจิตสำนึกซึ่งได้จากการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่ามากกว่า

สมมติฐานที่ 16 การมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟป่าของราษฎรที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระ

ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟป่าอยู่ในระดับมากและมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟป่าอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 1.64 และ 1.35 คะแนน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟป่าต่างกัน มีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.618$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มที่มีความรู้ในระดับมาก อาจเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ มีจิตสำนึกเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่ามากกว่า

Table 2 Results of hypothesis testing about factors affecting people participation in forest fire control at Ban Non Chat community forest area, Khon Kaen province.

Independent variables	Results of hypothesis testing				
	F	t	p	Accept the hypothesis	Do not accept the hypothesis
Gender		2.939	0.004*	/	-
Age	1.064		0.365	-	/
Education	4.785		0.009*	/	-
Number of household member		0.225	0.822	-	/
Number of household labour		-1.441	0.151	-	/
Main occupation		-1.215	0.235	-	/
Minor occupation	2.812		0.062	-	/
Net annual household income		-4.496	0.000*	/	-
Settlement period		-0.383	0.702	-	/
Land owner		0.559	0.576	-	/
Distances between farms and boundary of community forest		-1.709	0.089	-	/
Distances between homestead and boundary of community forest		3.613	0.004*	/	-
Social group membership being		-3.913	0.000*	/	-
Receiving of forest fire protection information		-6.935	0.000*	/	-
Forest training course attendance		-3.472	0.001*	/	-
Knowledge on forest fire		3.618	0.000*	/	-

Remark: * The mean difference is significance level at 0.05

สรุป

1. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรในพื้นที่ป่าชุมชนบ้าน โนนชาติ ตำบลดงเค็ง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ราษฎรตัวอย่างที่ทำการศึกษาล้วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.40 ปี มีการศึกษาระดับต่ำกว่าหรือเทียบเท่าประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.37 คน มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.22 คน มีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักและรับจ้างเป็นอาชีพรอง มีรายได้สุทธิของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 81,573.64 บาท มีระยะเวลาอาศัยเฉลี่ย 47.60 ปี มีที่ดินถือครองเป็นของตนเอง มีระยะห่างของที่ทำกินจากขอบเขตป่าชุมชนเฉลี่ย 1.90 กิโลเมตร มีระยะห่างของบ้านจากขอบเขตป่าชุมชนเฉลี่ย 1.98 กิโลเมตร ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้า ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟฟ้าอยู่ในระดับน้อย

2. ระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้าน โนนชาติ ตำบลดงเค็ง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ราษฎรมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.50 คะแนน จำแนกเป็น 1) ระดับการมีส่วนร่วมศึกษา มีค่าเฉลี่ย 1.53 คะแนน 2) ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนควบคุมไฟฟ้า มีค่าเฉลี่ย 1.44 คะแนน 3) ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 1.51 คะแนน และ 4) ระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามผลงาน มีค่าเฉลี่ย 1.52 คะแนน

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้าน โนนชาติ ตำบลดงเค็ง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้สุทธิของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี ระยะห่างของบ้านจากขอบเขตป่าชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้า การได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟฟ้า

การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้าน โนนชาติ ตำบลดงเค็ง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับระดับน้อยที่สุด ดังนั้นหน่วยงานราชการควรหาแนวทางหรือกำหนดยุทธศาสตร์อย่างเร่งด่วน ในการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา วางแผนควบคุมไฟฟ้า โดยการร่วมประชุม ร่วมเป็นคณะกรรมการ การปฏิบัติงาน การติดตามผลงาน ควบคู่ไปกับการดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟฟ้า ในพื้นที่ศึกษาให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน 2) เพศ การศึกษา รายได้ของครัวเรือน ระยะห่างของบ้านห่างจากขอบเขตป่าชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไฟฟ้า การได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และการมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟฟ้า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟฟ้า ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงควรประสานความร่วมมือในการส่งเสริมให้ผู้หญิงให้เข้ามาส่วนร่วมมากขึ้น จัดให้มีหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนในชุมชน การส่งเสริมเพื่อสร้างเครือข่ายในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือเครือข่ายเฝ้าระวังไฟฟ้าอย่างมีส่วนร่วม การจัดตั้งศูนย์รับแจ้งข่าวสารด้านไฟฟ้าของชุมชน การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์รวมถึงการจัดฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ในเรื่องไฟฟ้าเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการป้องกันไฟฟ้าอย่างมีส่วนร่วม ทั้งนี้ควรปลูกสร้างจิตสำนึกให้แก่ราษฎรและสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้ามากขึ้น ตลอดจนการพิจารณากำหนดแผนงานเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนบ้าน โนนชาติ ตำบล

คงเค็ง อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งสามารถช่วยทำให้ราษฎรในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ศึกษาได้เพิ่มมากขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2524. **หลักการวิจัยทางการศึกษา**. ทวีกิจการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

สันต์ เกตุปราณีต, นิพนธ์ ตั้งธรรม, สุวิทย์ แสงทองพราว, ปรีชา ธรรมานนท์, นริศ ภูมิภาคพันธ์ และ

ศิริ อัครเศอธร. 2534. **รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่องไฟฟ้าและผลกระทบต่อระบบป่าไม้ในประเทศไทย**. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ศุบงกช จามิกร. 2526. **สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์**. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

องค์การบริหารส่วนตำบลคงเค็ง . 2555. **สภาพและข้อมูลพื้นฐาน สภาพทั่วไป**. แหล่งที่มา: http://www.dongkeng.go.th / base.phpcontent_id 6, 15 สิงหาคม 2555.

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed., Harper International Edition, Tokyo.
